

пам'яток міжнародного права античних держав Північно-го Причорномор'я у вітчизняній та зарубіжній історіографії // Право і безпека. –2004. –Т.3. –№ 1. –С.10-13.

14. Latyshev V. Inscriptiones antiquae orae septentrionalis Ponti Euxini graecae et latinae. -V.1. Ed.2. –Petropli, 1916.

15. Русяева А.С., Русяева М.В. Ольвия Понтийская: Город счастья и печали. –К.: Издательский дом «Стилос», 2004. –228 с.

16. Соломоник Э.И. Каменная летопись Херсонеса. Греческие лапидарные надписи античного времени. – Симферополь: Таврия, 1990. –110 с.

17. Кудрявцев О.В. Скифское царство в Крыму // Всемирная история: В 10-ти т. -Т.2. –М.: Политиздат, 1956. –С.406-409.

18. Бугкевич О.В. Міжнародний договір як джерело

стародавнього міжнародного права // Міжнародні відносини /КНУ ім. Т.Г. Шевченка. -2001. -Вип.18. –С.4-9.

19. Аристотель. Сочинения: В 4-х т. –Т.1. –М.: Наука, 1976. –420 с.

20. Гавриленко О.А. Правові основи валютного регулювання в Ольвійській державі на початку IV ст. до н.е. // Держава і право: Зб. наук. праць. –2002. –№ 17. –С.26-31.

21. Жебелев С.А. Милет и Ольвия // Северное Причерноморье. –М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1953. –С.38-47.

22. Геродот. История в девяти книгах. –Л.: Наука, 1972. –600 с.

23. Блаватская Т.В. Черты истории государственности Эллады. –СПб.: Алетейя, 2003. –409 с.

Надійшла до редколегії 20.12.2005

ГАВРИЛЕНКО А.А. ОСНОВНЫЕ ЧЕРТЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА И МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ ГОСУДАРСТВ СЕВЕРОПОНТИЙСКОГО РЕГИОНА АНТИЧНОГО ВРЕМЕНИ

Рассмотрены основные институты международного права античных государств Северного Причерноморья, периода второй половины I тыс. до н.э. - первых столетий нашей эры. Доказано, что уже во второй половине I тыс. до н.э. в полисах Северного Причерноморья сложилась достаточно сложная и разветвленная система норм международного права, которая в значительной мере была заимствована из права метрополий и существенно расширена благодаря собственному законодательству.

GAVRYLENKO A.A. THE BASIC FEATURES OF INTERNATIONAL LAW AND INTERNATIONAL LEGAL RELATIONS OF THE STATES OF NORTHERN BLACK SEA COASTLAND REGION IN THE ANTIQUE TIME

The article is devoted to consideration of some prominent institutes of international law of the antique states of the Northern Black Sea Coastland in the term of second half of the first millennium AD through the first centuries of our era - Hersones, Olbia, Tira, Bosporean kingdom It is proved, that already in second half of the first millennium AD in the policies of the Northern Black Sea Coastland there was a multiple enough and ramified system of norms of international law, which was appreciably borrowed from the right of mother countries and is essentially expanded due to the own legislation.

М.О. ДУРСУНОВ

Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого

УДК 355.415.6(477)

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ¹

Подается обзор нормативно-правовой базы законодательного регулирования ветеринарной sprawy від його зародження у вигляді «царських указів» XVII-XVIII ст. та становлення у XIX ст., коли нормативно-правові документи регулювали, в основному, правовідносини в умовах епідемій - до формування ветеринарного законодавства у XX ст. (1900-1992 рр.) та його розвитку в умовах незалежної України.

Ветеринарна медицина відіграє особливу роль в ус-

пільстві, яка закладена у специфіці впливу на економічну та соціальну сторону життя. Безпосередньо торкаючись багатьох складових народного господарства: тваринництва, харчової переробної промисловості, транспорту, торгі-

¹ Первинна рекомендація з напрямку досліджень: докт. юрид. наук Гончаренко В.Д. (НЮОУ).

влі тваринами і продуктами тваринництва, ветеринарна медицина вирішує завдання комплексу загальних та спеціальних заходів: організаційних, профілактичних, лікувальних, ветеринарно-санітарних. Саме їх сукупність забезпечує збереження та відновлення здоров'я тварин, їх нормальну продуктивність, в той же час – оберігає людоство від хвороб, які можуть бути передані йому від тварин.

Державна спрямованість організації ветеринарної справи, її чітка організаційна побудова, раціонально-фахове використання спеціалістів, ефективне запровадження ветеринарних заходів щодо попередження та боротьби з особливо небезпечними хворобами тварин, базуються на системі її законодавчого регулювання. На конкретно-історичному етапі функції кожної галузі та основи її правового забезпечення обов'язково ускладнюються, коригуються та регламентуються відповідно до існуючої соціокультурної ситуації, загальнополітичного, економічного життя суспільства. Як наслідок появи нових проблем, зумовлених реальними потребами суспільства, їх різноманітністю, відбуваються зміни у законодавстві. На сьогодні законодавство України та її правова наука переживають системну трансформацію. З'ясувати причини, зміст та стратегічні напрями в подоланні цих проблем можливо лише на основі історичного підходу як передумови зародження та еволюції системи ветеринарного законодавства. Такий аспект дає досліднику можливість визначити вплив об'єктивних та суб'єктивних чинників суспільного розвитку в Україні на процеси формування і розвитку законодавчих актів, вивчити еволюцію законодавчого процесу у ветеринарній справі, виявити закономірності сучасного стану відповідно до національних пріоритетів.

В Україні до цього часу не відслідковуються науково-теоретичні розробки щодо історико-правових засад законодавчого регулювання ветеринарної справи, незважаючи на те, що останнім часом в українському суспільстві підвищилася увага до різних аспектів ветеринарного законодавства. Свідченнями цьому є ряд публікацій таких вчених, як А.Т. Комзюк, М. Синківський, О.П. Федотов та ін. у профільних періодичних виданнях правової сфери. Юристів і ветеринарних фахівців турбують питання адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення ветеринарного законодавства [1-3]; особливості державно-правового врегулювання правовідносин у сфері ветеринарної медицини, їх сутність; засади нормативно-правових актів, які регулюють ветеринарні правові відносини у системі законодавства в Україні [4]; права державних інспекторів ветеринарної міліції при здійсненні державного ветеринарно-санітарного нагляду [5]; організаційно-правові аспекти ветеринарного контролю на кордоні [6, 7]; аналіз правового регулювання ветеринарною справою в умовах незалежної України [8]. У зазначених дослідженнях розглядаються окремі елементи законодавчого регулювання в галузі ветеринарної медицини. Для їх всебічного висвітлення необхідно з'ясувати, як відбувалось зародження ветеринарного законодавства в системі правових відносин в Україні, сформулювати уявлення про його еволюцію.

Метою статті є визначення недостатньо досліджених етапів для їх подальшого історичного вивчення. Її новизною – розгляд еволюції ветеринарного законодавства з

позицій впливу соціально-економічних засад державної діяльності та специфіки галузі ветеринарної медицини, а також введення у науковий зворот маловідомих нормативно-правових документів.

У своїй сукупності ветеринарне законодавство регламентує: заходи боротьби з заразними хворобами тварин; ветеринарні вимоги щодо утримання тварин; ветеринарно-санітарні норми заготівлі, транспортування та забою тварин; умови і правила заготівлі, переробки і зберігання продукції тваринного походження; правила проведення ветеринарно-санітарної експертизи продуктів тваринництва; методи і технічні умови виготовлення, порядок організації виробництва ветеринарних препаратів, правила їх застосування; організаційну структуру і матеріальне-технічне забезпечення ветеринарних установ; питання організації державного контролю та нагляду, правові відносини у галузі ветеринарної медицини.

На розвиток нормативно-правових документів з питань ветеринарної медицини впливають: епізоотична ситуація з заразних хвороб; зміни суспільно-економічних формацій; розвиток ветеринарної науки і практики; удосконалення методів діагностики, лікування та профілактики захворювань; зміни системи управління господарством; зміна системи господарювання; зміни економічної політики в державі; розвиток міжнародного ветеринарного співробітництва щодо ліквідації захворювань.

Основним чинником зародження ветеринарного законодавства слугувало широке розповсюдження інфекційних хвороб серед тварин. Засоби їх запобігання, в першу чергу, спільні для тварин і людей, знайшли відбиття у російському законодавстві ще у XVII сторіччі. До таких документів відносимо Указ “О предосторожностях от скотского падежа и предохранения людей от болезней” від 5.08.1640 року, в якому були сформульовані заходи попередження розповсюдження хвороб у вигляді заборони купівлі-продажу хворих тварин; серед інших – заборона знімати з трупів шкури, залишати трупи тварин у місті чи за містом та форми покарання у разі невиконання Указу [9]. В публікаціях дослідників історії ветеринарної медицини багатоаспектно висвітлені питання законодавчого регулювання ветеринарної діяльності протягом ХУІ-ХУІІІ ст. шляхом вивчення історіографії нормативно-правових документів [9-13], в яких, зокрема, повідомляється, що у 1631-1700 рр. було видано 43 Укази, 37 з них – спрямовані на боротьбу з епідеміями; 6 – відображували загальні питання ветеринарно-санітарного контролю [10]. Подальший розвиток ветеринарного законодавства визначається збільшенням та різноманітністю законодавчих документів. За період 1713-1800 рр. в Росії було видано 86 Указів. Вони охоплювали також Настанови та Інструкції, якими регулювалися організація і проведення заходів профілактики заразних хвороб тварин, засобів боротьби з епізоотіями та методів лікування. Серед них – “О наблюдении предосторожности в Слободских и Малороссийских полках от скотского падежа” від 9.08.1740 р.; “О предосторожностях в Малороссии от скотского падежа” від 27.03.1745 р. [11], які визначали правові відносини в умовах епідемій на території України.

Проте законодавчого врегулювання потребували усі аспекти ветеринарної діяльності, яка поступово розвива-

лася та удосконалювалась, незважаючи на складне політичне та економічне становище, незначну кількість ветеринарних працівників.

Боротьба з епізоотіями стала вирішальним поштовхом для становлення на початку ХІХ століття ветеринарної освіти та науки, що, в свою чергу, потребувало відповідного законодавчого регулювання ветеринарної справи. Зазначені аспекти знайшли відображення у науково-теоретичних працях відомих українських дослідників [8, 12-14], які відзначають створення ветеринарних учбових закладів (у 1805 р. організується кафедра "скотолечення" на медичному факультеті Харківського університету [14]), розвиток наукових досліджень, що завершувалися розробкою раціональних заходів профілактики, лікування і боротьби з епізоотіями.

Розвиток ветеринарної справи, удосконалення її організаційних засад у сфері освіти, науки і практики вимагали відповідно й удосконалення ветеринарного законодавства, яке стало приймати певні форми і спрямованість. У свою чергу, наукові пошуки і винаходи вчених сприяли появі цілої низки нормативно-правових документів: Указів, Настанов, Інструкцій, Правил, Керівництв, Розпоряджень з різних питань ветеринарної медицини, які були включені у 1832 р. до спеціального розділу "Свода законів Російської Імперії" [11].

Друга половина ХІХ ст. відзначається подальшим розвитком ветеринарного законодавства. Проте нормативно-правові документи зазначеного періоду регулювали, в основному, правила та форми правовідносин в умовах епідемій: "Устав ветеринарної поліції или правила для предупреждения и прекращения повальных заразительных болезней домашних животных" (1845 р.); "Закон об обязательном убое зачумленных и подозрительных в зачумлении животных из гуртового (промышленного) скота" (1876 р.); "Закон об уничтожении большого чумой и неблагополучного по тому заболеванию скота" (1879 р.) [11].

Розвиток ветеринарної науки сприяв розробці ефективних засобів боротьби з такими захворюваннями, як сибірка, пастерельоз, сказ, чума, що знаходило відображення у нормативно-законодавчих документах. Чинні законодавчі акти були зібрані та видані у 1885 р. у вигляді "Сборника узаконенный, циркуляров, правил, инструкций и других распоряжений по ветеринарной части ведомства Министерства внутренних дел", які згодом були доповнені та перевидані (1900 р., 1912 р.) [9].

Закони і розпорядження, що регулювали ветеринарну діяльність, публікувались також у ветеринарних наукових виданнях. У 1895 р. редакція журналу "Вестник Общественной Ветеринарии" у додатку до журналу опублікувала зібрання законів і урядових розпоряджень, що стосувались службових прав та обов'язків ветеринарних фахівців у сфері державної служби і воєнної ветеринарії, освіти, судочинства і експертизи, а також визначали форми покарання: адміністративні і кримінальні [15].

Проте законоположення у галузі ветеринарної медицини до початку ХХ ст. ще не склали єдиного систематизованого ветеринарного законодавства, яке охоплювало б усі сторони діяльності ветеринарної медицини. Це, можливо, пояснюється і тим, що до другої половини ХІХ ст. не було єдиної ветеринарної служби. Лише у 1868 р. у складі Медичного департаменту МВС був заснований дорадчий

Ветеринарний комітет і Ветеринарне відділення, як адміністративний орган, а у 1901 р. відповідним законодавчим актом було прийняте рішення щодо організації самостійного ветеринарного управління та введення посад губернських ветеринарних інспекторів та їх помічників [9]. Тобто, на початку ХХ ст. ветеринарна медицина сформувалася як самостійна галузь. В цей час Україна посідала одне з провідних місць в економіці Російської імперії. Проте світова економічна криза 1900-1903 рр. викликала сплеск ветеринарних проблем, які ще більше поглибили революція 1905-1907 рр. та Перша світова війна 1914-1917 рр. Тому активно розвивалася воєнна ветеринарія. В 1910 г. створюється Ветеринарне управління армії з безпосереднім підпорядкуванням міністру [9]. Значний вклад в розвиток наукової і практичної ветеринарної медицини, а також в розвиток ветеринарного законодавства внесла земська ветеринарія [12], якій належить важлива роль в розробці ветеринарних заходів, інструкцій, циркулярів тощо.

Про надзвичайну актуальність ветеринарної справи на початку ХХ ст. свідчать Всеросійські з'їзди ветеринарних лікарів: Перший - 1901 р. у Петербурзі, другий - 1910 р. у Москві, третій - 29.12.1913 - 6.01.1914 р. у Харкові [10]. На з'їздах були прийняті важливі рішення щодо удосконалення ветеринарної справи шляхом перегляду існуючих правил та нормативно-законодавчих актів, що визначали форми та методи правовідносин у різних сферах ветеринарної діяльності, способи контролю м'ясних продуктів; організацію ветеринарно-урядової роботи; ветеринарної освіти; організацію лікування та боротьби із заразними хворобами тварин тощо. Характерним є те, що ветеринарні фахівці не тільки піднімали питання щодо здійснення відповідних змін у законодавстві, але й приймали участь у формуванні нормативно-правових документів, що регулювали відповідні правовідносини.

Кардинальні зміни в різних сферах ветеринарної діяльності потребували закріплення відповідних правовідносин, які мали свої особливості. Проте законодавче забезпечення ветеринарної справи на початку ХХ ст. майже не має висвітлення у доступних літературних джерелах. Сучасними дослідниками лише підкреслюється, що в цей час визначаються об'єкт і предмет законодавчого регулювання ветеринарної галузі [13].

Після революції 1917 року одними із перших законодавчих актів в галузі ветеринарної медицини в Україні стали:

- Декрет Ради Народних Комісарів УРСР від 26.04.1919 р. "Про передачу ветеринарної справи на Україні Народному комісаріату Землеробства" [16].

- Постанова Народного Комісаріату Землеробства від 27.04.1919 р. "Про затвердження Українського Протичумного Комітету" [17].

- Декрет РНК УРСР від 11.01.1921 р. "Про об'єднання Управління ветеринарною частиною в Республіці" [18].

- Постанова РНК УРСР від 7.06.1921 р. "Про заходи забезпечення ветеринарної організації засобами боротьби з епідемічними хворобами тварин" [19].

Огляд історико-правових документів дає можливість стверджувати, що на початку ХХ ст. сформувалися кваліфіковані кадри ветеринарних фахівців, але в організації ветеринарної справи та її законодавчому регулюванні залишалися істотні недоліки. Не було єдиної державної слу-

жби ветеринарної медицини, яка б об'єднувала усі сфери її діяльності: науку, освіту, практику, і не було закону, що регламентував би усі аспекти ветеринарної справи.

Складність політичної і економічної ситуації в умовах нової економічної політики вимагала активних дій щодо організації наукових досліджень з метою прискорення вивчення та розробки засобів профілактики і боротьби із заразними хворобами тварин, що спричиняли величезні збитки. Постановою Народного Комісаріату Землеробства у 1921-22 рр. був організований науково-практичний Ветеринарний інститут у Харкові, який вніс істотний вклад в розвиток як ветеринарної справи, так і її законодавчого регулювання [9]. Науковці інституту не тільки створювали та впроваджували нові вакцини, діагностичні препарати, сироватки, розробляли ефективні засоби боротьби з інфекційними та інвазійними хворобами тварин, але й приймали участь у розробці документів нормативно-правового характеру [20].

Здійснення нової економічної політики (НЕП) викликало потребу у змінах законодавства, що регулює відносини у галузі ветеринарної медицини. Але правовідносини того часу у сфері ветеринарного обслуговування, ветеринарно-санітарного нагляду тощо є недостатньо дослідженими. Майже відсутні дані про законодавче забезпечення організаційного аспекту ветеринарної діяльності, ветеринарного нагляду в різних галузях народного господарства в період НЕПу.

Визначною подією, що має надзвичайно важливе історичне значення, була Постанова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів від 13.03.1925 року "Про введення в дію Ветеринарного Кодексу УРСР" [21]. По суті кодекс є першим законом у сфері ветеринарної медицини. Це - правовий акт, який регулював діяльність організацій, ветеринарних працівників і громадян у частині профілактики і ліквідації захворювань тварин. Ветеринарний Кодекс складався з 4-х частин. Перша - визначала організацію та основні завдання державної ветеринарної медицини; друга - розкривала заходи щодо запобігання і боротьби із заразними та повальними хворобами; третя - встановлювала правила ветеринарно-санітарного нагляду; четверта - визначає органи управління усіма галузями ветеринарної справи в Україні та права і обов'язки ветеринарних фахівців і власників тварин.

Слід відзначити, що у відомих джерелах історико-правового змісту майже відсутні дані про "Ветеринарний Кодекс УРСР". Одні дослідники історії ветеринарної медицини надають відомості про Ветеринарний Статут УРСР 1925 р. [9, 10, 11], інші - згадують Кодекс без розгляду його змісту чи аналізу [8, 12]. Можливо, йдеться про один і той же документ. Це потребує подальшого детального вивчення та аналізу.

Ветеринарний Кодекс УРСР діяв до прийняття Ветеринарного Статуту СРСР від 7.10.1936 р. В цей час відбувається посилення командно-адміністративної системи управління, яка встановлює єдине законодавче регулювання діяльності у сфері ветеринарної медицини на території всього Союзу.

Характерною особливістю вище зазначеного періоду є і те, що ветеринарна діяльність реалізувалася на засадах позиційно різних законодавчих систем: на територіях, які входили до складу УРСР, діяло радянське законодавство,

на західних українських територіях, які входили до інших країн - законодавчі акти тих країн, що, безумовно, після їх приєднання до УРСР, вплинуло на формування загальної нормативно-правової бази. Це потребує окремого вивчення.

Зміни в організаційній структурі управління ветеринарною справою та винаходи і розробки нових форм і методів боротьби з хворобами тварин вимагали змін також і у вищих законодавчих актах. Радою Міністрів СРСР з листопада 1951 р. була прийнята Постанова про затвердження нового Ветеринарного Статуту, що законодавчо закріплював роль Ветеринарного управління Головного управління тваринництва Міністерства сільського господарства СРСР як вищого керівного органу ветеринарії, якому, в свою чергу, було підпорядковано Державну ветеринарну інспекцію Головного управління тваринництва [9]. Наступний Ветеринарний Статут, який регулював діяльність державних, громадських органів та організацій, ветеринарних працівників і громадян у галузі запобігання і ліквідації захворювань тварин, був затверджений Радою Міністрів СРСР 22.12.1967 р. [12]. Його прийняття було пов'язане з істотними змінами в галузі тваринництва: створення тваринницьких комплексів, спеціалізацій, впровадження нових технологій утримання тварин та одержання продуктів харчування тваринного походження, а також з активним розвитком ветеринарної науки, особливо в області вірусології, імунології, молекулярної генетики та біотехнології. Зазначені напрями знайшли відображення в положеннях Статуту, які визначали завдання і функції ветеринарної справи, організацію профілактичних заходів і ліквідації заразних захворювань тварин, обов'язки ветеринарних фахівців та власників тварин; встановлювали порядок заповнення і скасування карантину внаслідок епідемій, та застосування заходів, спрямованих на недопущення занесення з-за кордону інфекційних хвороб тварин; передбачали порядок встановлення ветеринарно-санітарного нагляду; регламентували застосування лікувальних, профілактичних, діагностичних і біологічних препаратів; встановлювали відповідальність за порушенням законодавства.

В цей період була прийнята низка нормативних актів, інструкцій, на основі яких здійснено комплекс ветеринарно-профілактичних заходів [20]. Усі нормативно-правові акти з питань ветеринарної медицини, що діяли на території СРСР, були зібрані та видані у збірнику "Ветеринарне законодавство" у 4-х томах [13]. Вони протягом значного періоду регулювали ветеринарну діяльність на території України. Це потребує детального вивчення та аналізу.

Оновленого змісту, форми та розвитку набуло ветеринарне законодавство в умовах незалежності України з прийняттям Закону України "Про ветеринарну медицину" [22], який визначає загальні правові, організаційні та фінансові засади функціонування ветеринарної медицини у сфері науки, освіти і практики, вимоги щодо ветеринарно-санітарної якості та безпеки продукції тваринного походження, а також повноваження державних органів, права та обов'язки юридичних і фізичних осіб у сфері ветеринарної медицини. Статті Закону, який, до речі, має 7 внесених змін (1993, 1996, 1999, 2000, 2001, 2003, 2005 рр.), обумовлюють комплексне законодавче регулювання ветеринарної справи в Україні. Основні положення Закону свідчать про посилення ролі держави та контролю за різ-

ними аспектами ветеринарної діяльності.

Здійснений огляд нормативно-правової бази законодавчого регулювання ветеринарної справи в Україні свідчить, що становлення ветеринарного законодавства проходило не одне століття, бере свій початок від перших царських Указів та ускладнюється і коригується з розвитком галузі. Визначальними віхами є декілька періодів, які умовно можна поділити на такі:

- XVII-XVIII ст. – зародження ветеринарного законодавства (відзначається появою перших законодавчих документів у вигляді Указів).

- XIX ст. – становлення ветеринарного законодавства (характеризується розвитком ветеринарної науки та освіти, виданням значної кількості різнопланових законодавчих документів, що потребувало їх зібрання і відповідної систематизації).

- XX ст. (1900-1992 рр.) – формування ветеринарного законодавства (характеризується створенням Ветеринарного управління, введенням в дію Ветеринарного Кодексу УРСР та прийняттям Ветеринарних Статутів СРСР – основи забезпечення ветеринарної справи).

- Розвиток ветеринарного законодавства в умовах незалежної України (відзначається прийняттям основного закону в галузі ветеринарної медицини – Закону України “Про ветеринарну медицину” та низки документів, які видавались на розвиток Закону).

Таким чином, можна зазначити, що найменш дослідженим періодом законодавчого регулювання ветеринарної справи в Україні є період 1900-1992 рр., який має свої специфічні особливості, що, безперечно, вплинуло на розвиток системи правового регулювання сьогодення. Тому подальшого вивчення потребує:

1. Законодавче забезпечення ветеринарної справи на початку XX століття.

2. Ветеринарне законодавство в Україні в період нової економічної політики.

3. Ветеринарне законодавство в період панування командно-адміністративної системи управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Комзюк А.Т. Административная ответственность за нарушение ветеринарно-санитарных правил // Проблемы социалистической законности.-1998. -Вып.21. -С.91-95.

2. Синьківський М. Юридична відповідальність за порушення ветеринарного законодавства // Право України. – 2004. -№ 7. –С.99-101.

3. Лебедь Ю., Куличенко В. Уголовная ответственность за нарушение ветеринарных правил // Советская юстиция. –1992. -№ 1. –С.6-7.

4. Синьківський М. Ветеринарне законодавство чи ветеринарне право? // Право України. –2004. -№ 3. –С.107-109.

5. Горжеєва Ю. Права державних інспекторів ветеринарної міліції при здійсненні державного ветеринарно-санітарного нагляду // Право України. -2006. -№ 1. -С.43-46.

6. Гупало М. Спеціальні види контролю на кордоні: ветеринарний, карантинний та екологічний // Галицькі контракти. –1997. -№ 6.

7. Федотов О.П. Переміщення через державний кордон України домашніх тварин: організаційно-правові аспекти // Митна справа. –2005. -№ 6. –С. 23-36.

8. Правове регулювання ветеринарної справи в Україні /за ред. В.З. Янчука. –К.: “Юрінком Інтер”, 2002.

9. Никитин І.Н., Калугін.В.И. История ветеринарии. –М.: Агропромиздат, 1988. –128 с.

10. Коропов В.М. История ветеринарии в СССР. –М.: Сельхозгиз, 1954. –430 с.

11. Борисович Ф.К. Экскурс в историю русской ветеринарии // Практ. ветеринария. –1929. -№ 6. –С.86-91.

12. Рудик С.К. Коротка історія ветеринарної медицини України. –К.: АртЕк, 2001. –226 с.

13. Вербицький П.І., Достоевський П.П., Рудик С.К. Історія ветеринарної медицини України, –К.: Ветінформ, 2002. –382 с.

14. Баженов С.В. Значение Харьковского университета в развитии ветеринарного образования в России // Учен. записки Харьк. ун-та. –1955. –Т.59. –С.107-111.

15. Справочная книжка для ветеринаров всех ведомств. –СПб.: Изд-во Вестника обществ. ветеринарии, 1895. -Вып.4. –231 с.

16. СУ. 1919. -№ 38. -Ст.467.

17. СУ. 1919. -№38. -Ст.472.

18. СУ. 1921. -№ 11. -Ст.11.

19. СУ. 1921. -№ 10. -Ст.287.

20. Служение ветеринарной науке: (Страницы истории ИЭКВМ. 1922-2001 гг.). -Ч.2 /Под ред. П.П. Фукс, А.Н. Головки. –Х.: Золотые страницы, 2001. –364 с.

21. Ветеринарный Кодекс УССР. –Х.: Юрид. изд-во НаркомЮста УССР, 1925. –61 с.

22. Закон України “Про ветеринарну медицину”. –К., 2002. –19 с.

Надійшла до редакції 27.01.2006

ДУРСУНОВ М.О. ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ВЕТЕРИНАРНОГО ДЕЛА В УКРАИНЕ: ИСТОРИКО-ПРАВОВОЙ АСПЕКТ

Подан обзор нормативно-правовой базы законодательного регулирования ветеринарного дела от его зарождения в виде «царских указов» XVII-XVIII ст. и становления в XIX ст., когда нормативно-правовые документы регулировали, в основном, правоотношения в условиях эпидемий – к формированию ветеринарного законодательства в XX ст. (1900-1992 гг.) и его развития в условиях независимой Украины.

DUKUNOV M.O. LEGISLATIVE REGULATION OF A VETERINARY AFFAIR IN UKRAINE: HISTORIC-LEGAL ASPECT

The review of normative-legal base of legislative regulation of a veterinary affair from its origin as «imperial decrees» XVII-XVIII is sent an item and becoming in XIX item when normative-legal documents adjusted, basically, правоотношения in conditions of epidemics - to formation of the veterinary legislation in XX item (1900-1992) and its development in conditions of independent Ukraine.